

**HASTALIKLI
HİKÂYELER**

Ethem Erdoğan: 1973 Kütahya doğumlu. Evli ve iki çocuğu var. Rana ve Erdem'in babası. 1995 yılında bir grup arkadaşıyla *Alkım* edebiyat dergisini çıkardı. Şiir, yazı ve hikâyeleri *İpek Dili*, *Hece*, *Hecceöykü*, *Yedi İklim* başta olmak üzere pek çok dergide ve www.dunyabizim.com, www.kitaphaber.com.tr gibi dijital ortamlarda yayımlandı. Eğitimci olan Ethem Erdoğan, Kütahya'da öğretmenlik yapmakta, STK faaliyetlerine ve edebiyatın birçok alanında yazmaya devam etmektedir.

HASTALIKLI HİKÂYELER

Ethem Erdoğan

HECE YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

3. Sayfa Hırsızları /	7
Sadece Akif /	13
Tuz /	19
Hüzüntü /	23
Renk Ve Etki /	31
Alter /	37
Süt Kuvars /	45
Kanama /	53
Kitabi /	57
Avcı /	63
Dikey Yapılanma /	67

3. SAYFA HIRSIZLARI

Eleman A, bir mart sabahı kayboldu. Büyük bir şehirden yola çıkıp küçük bir şehre yeni gelmişti oysa ve onun küçük şehirden büyük beklentileri vardı.

(Short short story, versiyon 1)

Şimdi, neden eleman demişiz, neden martta kaybolmuş, neden büyük bir şehirden küçük bir şehre gelmiş sorularının anlamı üzerine kafa yormanın gereksiz retoriğine girmeyelim. İlerleyen paragraflar açıklayıcı olacaktır. Öte yandan gereksiz açıklamaların da okuru yoracağı veçhile mümkün olan en kısa yoğunluk ile yetinilecektir. Hem bu açıklamaların gereği de okurla yazarı karşı karşıya getirecek bir kırılmadır. Bu bağlam bizi diyalogların büyüsüz dünyasına da sokabilir ki bu her iki tarafın da istemeyeceği bir gerçeklik. Bu bakımdan mümkün olan en az diyalogla yetinmek zorundayız. Sayın bay okurun sığınabileceği bir anlayışı olduğunu ummak durumundayız.

Yeni görevinin kendisine sağladığı imtiyaza sığınarak özel araçla kısa sürecek mesafedeki bir yere gitmek için yola çıkmış, soğuk bir mart sabahı çorba içmiş olan A'dan (elemana A diyelim) bir daha da kimse haber alamamıştı. Kimsenin haberi olsun mu istememişti yoksa kimse ondan haber almak mı istememişti burası o malum kelimenin tam anlamıyla muamma. Mesela; kayıp ihbarları ve gazete ilanları da sonuç vermemişti, demek gerekir burada. Ancak kayıp ihbarı ya da ilanların A ile ilgisi, hatta A'nın seviyesi, deniz seviyesindeydi. Kesinlikle, elbette,

vallahi, A'nın kaybolmasının bütün haşmeti, diğer tüm insanların ortadan böyle bir anda kaybolması kadar nadir rastlanır bir durum değildir. İstatistikler de her yıl pek çok kayıp ihbarının yapıldığını söylüyor. Tuhaf olan, bulunma oranının son derece düşük olması. Bu cümleler takdir edersiniz ki bilgisel olarak pek çok eksikle malul. A'nın kaybolmasının haşmetine bir veri sunulmamış mesela. Diğer insanların kayıpları yanında -evet dostum anladım, düzeltiyorum- yani karşısında, -tamam yahu tamam-diğer insanların kaybolmasına nazaran A'nın kaybolmasının önemsenmesi de pek bir tutarsızlık. Öte yandan istatistik denince rakamlarla desteklenen veriler olması gerekirken, "pek çok" zarfı ile geçiştirmek de doğru değil. -abarttın ama istatistiki bilgi maalesef elimde yok. Hem olmasına gerek de yok, bu bir makale değil, hikâye. Ne demek bu nasıl hikâye? Anlaşılan sen hikâyeyi de bilmiyorsun. Bu bir kısa öykü. Ne demek öykü, hikâye demek değildir? Bütün hikâyeciler ve eleştirmenler yanlış, bir tek sen mi doğrusun yani..? Onlar bilmiyor da sadece sen mi biliyorsun? Ne, bilmiyor ama öyle olduğunu düşünüyorsun demek, ilginç.-

Ayazın iliklere işlediği bir mart sabahı kaybolan, büyük bir şehirden yola çıkıp büyük beklentilerle küçük bir şehre gelen A en son bir çorbacıda görülmüştü. Çorba önemliydi mutlaka. Yoksa ne işi vardı küçük şehirde? Zaten herkes, inanca ve ideale değil (modası geçmiş laflar bunlar!) çorbaya bakmıyor muydu?

(Short short story, versiyon 2)

Suikast, kaza ya da cinayet varsa ortada, açık seçik kanıtlar kalır geride mutlaka. Bu uzmanlık gerektirir tabii. Herkes olay yerine bakıp kanıtı göremez. Kaçırılmışsa bile yetkililer bunun bir sebebe dayalı olduğunu, sebebin de ne olduğunu bulurlar. Bizim A'nın durumu, bu durumlardan hiçbirine girmediğine göre, onun durumuyla ilgili bir çıkar yol, bir ipucu bulmak da neredeyse imkânsız. Yanlış anlaşılmasın ama bu ortaya konan tablodan dolayı yazarın A hakkında olumsuz yargılara, peşin hükümlere ulaştığı gibi bir fikre kapılın bence. Bunun için yeter miktar gerekçeye sahibiz. Mesela A'nın ortadan kaybolmasını tipik bir kaçış olayı sayarsak kayıp olaylarının çoğunun "tipik

kaçış vakası” sınıfına girdiğini de bilmeliyiz ve bu polisiye bir realitedir. Binaenaleyh A'nın durumu da ipucu yokluğu noktasında bir istisna sayılamaz. A'nın durumunun ne olduğu, yazar tarafından neredeyse anlaşılmış olsa da anlatılmamış olduğundan dolayı; bizler olmayan belirtilerle bu drama bakıp bakıp o küçük şehirdeki ölüm haberlerinde bizim A'nın eşkâline benzeyen bir ceset bulunduğu raporu gelip gelmediği üzerine kafa yormalıyız. A'nın görevinin belirleyici özellikleri düşünülünce kaybolmasını, kaçırılmasına bağlamak büyük ölçüde -faraza bir onuru olan karanlık işlere ve bir nevi adam kaçırma eylemine ağır saldırı sayılırdı. A'nın rutininde, gündelik hayatında, kaçabileceği ya da kaçırılabileceğini iğva edecek bir tavrı da hiç olmamıştı.

Büyük bir şehirden büyük beklentilerle küçük bir şehre gelen ve en son bir çorbacıda görülen inanç ve ideal yerine çorbayı önemseyen A, Avcı ile Yarenci'nin tuzağına düşmüştü.

(Short short story, versiyon 3)

Dosyalama, dosyaları dizayn etme, boy boy, sınıf sınıf ayırma, bir hastalık olarak yetişkin olduktan sonra kazanılınca hiçbir yarar sağlamayan böyle bir uğraşa sahip olmanın bile psikolojik bir eksikliğin kanıtı olduğu düşünülebilirdi. Avcı köpeğini de alıp geceleri dağ taş dolaşır ve tasarımlar yaparken kafasında bir ışık çakmış ve A'nın bu durumunu kavramıştı. Oedipus kompleksine kapılanlarda olduğu söylenen eksik yanlardan ve toplum normlarınınca benimsemeyen isteklerinin tatmin edilmemesinin bir sonucu olarak kolayca kurtulması imkânsız şekilde özel fişeklerle kuş ve tavşan avlamaya, bu avlarına da iş hayatında engel olacağı esasen arkadaş görüldüğü kişilerin isimlerini veren Avcı, A'nın zayıf noktalarını bulmuştu. A ve kendisi gibi bazı rahatsızlıkları olan Yarenci -ki onun da böcek ölümlerini toplayıp onlara olta iğnesi batırdığı, bazı ölü balıkları zimmetine geçirdiği bilinen bir şeydi- A'nın klandan biri olmak zorunda olduğunu söylüyordu. Yazar bu psikopatik durumlarla ilgili okuru ikna etmeye çalışırken; “Yahu bir düşünün.” diyordu, “Bu eğilim yetişkinlikte ortaya çıkmışsa şüphe yok ki çocuklukta belirlenememiş olup rahatsızlığın fazlaca arttığını gösterir. Dos-

yaları dizayn etme, boy boy, sınıf sınıf, renk renk ayırma, şiddetli bir sahip olma arzusuna işaretler, öte yandan aşırı dışlama eğilimi ve kleptomani eğilimler göstermesi bir tesadüf sayılamaz. Bu bunalımın sonu mutlak intihardır.” Biz tabii ki yazarın görüşlerini mihenk ve kesin doğru kabul edecek değiliz. Fakat bir imge bir işaret saymamız gerekir. Böyle böyle toplanacak işaretlerden oluşturacağımız dizge bize A'nın durumuyla ilgili veri sağlayacaktır. Biz yazarla bu neviden fikir teatisi yaparken kulak ucuyla durumu duyumsayan bir okur “N'oluyor yahu!” diyemeden söze girdi: “Deneme yanılma yolu gelenekseldir ve hatta kısa sürede çok net sonuç verir.”

Büyük bir şehirden küçük bir şehre İl Endemizm Müdürü olarak gelen inanç ve ideal yerine çorabayı önemseyen, Avcı ile Yaren-ci'nin kurduğu çetenin tuzağına düşen A kayıp olmamış mıydı?

(Short short story, versiyon 4)

Endemizm, bir bölgenin ekolojik şartlarından dolayı sadece o bölgede yaşayan, yetişen, dünyanın başka yerinde yaşama/ yetiştirme ihtimali olmayan, oraya özgü hayvan/bitki türüdür, dedi yazar. Ben de onun malumatfuruşluğuna cevaben; Latince *endemus* kelimesinden gelir ve “yerli” anlamında kullanılır, dedim. Demez olaydım. Yazar bilgi ve donanımıyla üstüme yürüdü: Serotonin ruh hâli ve duyguların düzeninde büyük rol oynayan bir kimyasaldır. Güç-erk davranışına eğilimli kişilerde serotonin seviyesi düşük olur. Bu, yaygın olarak görülen bir durum. Çalma hastalığı bağımlılık bozuklukları ile ilgili de olabilir ve hırsızlık, dopamin seviyesinin artışına sebebiyet verebilir. Dopamin, zevkli duyguların oluşmasında rol oynayan bir kimyasaldır. Tamam, tamam, dedim. Bu A'nın söz temsili, kimseye hobisinden bir kez bile söz etmemesi de onun kendi hobisini kötücül bir iş olarak algıladığını göstermez mi? Bu canhıraş soruma “belki” diye cevap verdi yazar, başka bir âlemde gibi. Şu densiz okurun önerisini değerlendirmeliyiz. Doğruydu. Ben yaparım, dedim. Tamam, iş sende ama dikkatini çekerim, üçü bir yerde istiyorum, dedi. Nasıl üçü bir yerde? Düşünürken yazarın yukarı kalkan sağ kaşı tüyo oldu. Tamam yahu, dedim. Ekibiyle bir ortaya çıkartırım.

O akşam toplumsal veri depolama sayfasındaki profilime arka arkaya şu cümleleri yazdım: “Şşşt Hırsız.”, “Ne biçim çetesiniz lan! Müdür hırsız, md yrd hırsız, şube md hırsız.”

Yarenci ve Avcı kişisel posta kutularına yağın ss’leri götürüp A’ya gösterdiler. A hemen yardımcısını ve şube müdürünü toplantıya çağırıldı. Avcı ile Yarenci onlara benimle ilgili yapılacakları anlattılar. Onların tüm hırsızlıklarını bildiğimi sanıyorlardı. Oysa bu sefer ölü böceği iğneye ben takmıştım. Sonra olanlar hakkında yazarın hiç bilgisi olmadı. Sizin de olmasın. Ne gerek var. O yazdığı çerçeve öykünün son tasarımıyla ilgilendi ve şunu yazdı:

Küçük bir şehre İl Endemizm Müdürü olarak atanan, inanç ve ideal yerine çorbayı önemseyen, Avcı ile Yarenci’nin çetesinin tuzacağına düşen A kaybolmamıştı. O kendisi bizatihi bir kayıptı.

SADECE AKİF

İntro

Hayy hak!

Dirilerin dünyası, kaybetme dünyasıdır. Diri olmakla deli olmak arasındaki mesafe uzun yıllar önce, ben diyeyim Tanzimat zamanı sen de modernizmle birlikte ortadan kaldırılmıştır. Yapanların gözü kör olsun. Deli olmak bir kaybetmedir ya görece, diri olmak gözlem ve deneyle sabit yani bilimsel bir yitiriştir. Toprağı bol olsun Erasmus'un buyurduğu gibi; "Akıllı olan delirir." Laf aramızda bendeniz pek modern sayılmam, ondan mütevellit "Deliliğe Medhiye" çevirisini sevmişimdir.

Yegâh

Her şeyini kaybetmenin de güzel tarafı vardır. Yani olabilir. Çünkü aynı zamanda "her şey" deyip de bir tür kutsallık atfedilen delice sahipliğiniz sizden ayrılır. O yükü sırtınızdan atarsınız. Hani tepeniz atar da bir topluluğa, siyasi ya da sendikal bir yapıya şuursuz sövgü paketi sunarınız ya o topluluğa sevgi besleyen yüzlerce kişi sizi hayatından, affedersiniz siz yüzlerce kişiyi hayatınızdan çıkarırsınız, kurtulursunuz bunca yükten, o misal. Hayat seni itiyorsa sen de hayatı itersin, bu da genelgeçer bir davranış yöntemidir. İşte dirilerin dünyasında dirilemeyen ve ölülerin dünyasına girmeye çalışan bir eleman olan Akif böyledir. Konunun da bendenizle bir alakası yoktur. Sadece Akif'tir konu.

Aklımın bütün köşelerinde yer etmiş, ileri ya da yana -geri

yok, geri yok- hareket kabiliyetine engel olan bir pustan çıktım bugün. Pusu da denebilir tabii. Pus ve pusu arasında neden etimolojik bir bağ yok ki? Hadi etimolojik bağ yok, neden anlam bağı yok? Dili yeniden düşünmek mi gerekiyor? Dilsel görecelik ne o zaman? Bir dil üzerinde kodlanan anlamın başka bir dilde olmayacağına dair veri mi istiyorsunuz? Latince’de pus, “cerahat, irin” demekmiş. Çürümekten kinaye işte. -Aklında dal odunu çıksın anlatıcı e mi?-

Akif’in meselesine dönersek, bu meselenin size aktarılmasından bir muradım yoktur. Beni öyle bir pusun içine soktu, keyfime öyle bir kâhya kesildi ki siz de rahatsız olun istedim. Rahatlığın size en azim düşman olduğunu anlamanıza yardımım olsun!

Ayaklarımın geri geri gideceğine dair nefsimden gelen iğvalara bir kere bile yüz vermedim ben. Nefsimden gelen iğvalar hakkında sağlam bir ön izlemeye, bilgiye sahip olduğumu düşünüyordum çünkü. Bu düşüncenin bende sağlam bir altyapısı olduğuna dair çokça delil gösterebilirim size. Bende kökleşmiş olan bu düşüncüyü, ön izlemeyi elde etmek çok şeye mal oldu çünkü. Burada kullandığım çok şey ifadesine dikkatinizi çekmek isterim. Emin olun, çok şey. Elbette inanmak zorunda değilsiniz. Dirilerden gördüğümü kimseden görmedim ben. Dirilerden gördüğünü, kimseden görmeyen tonla tanıdığım var.

Kullandığım sosyal medya hesabında -ki bu alanın en köhnesi ve demodesi olur kendileri- takip ettiğim arkadaş sayısı, hepî topu 158 idi. Zaten pek vakit de ayıramıyordum. Aslında bir sosyal medya üzerinden sosyalleşecek insan da değildim. Zaman zaman Eşber’in kahvesinde soluklanır, mahalleden arkadaşlarla sosyalleşirdik zaten. Bizim fabrikada 350 çalışan vardı, neredeyse hepsini tanırdım ve çoğunu sosyal medyada eklememiştim. E zaten Allah’ın her günü görüyorum. Sosyal medyada önceliğin eski dostları bulmak, ortaokul arkadaşlarıyla görüşmek gibi bir şey olduğunu düşünmüştüm. Çünkü hemen herkes bu meyanda konuşuyordu. Böyle iken böyle idi.

Ben Akif. Sadece Akif. Porselen fabrikasının en sıcak bölümünde, 1300 -yazıyla bin üç yüz- derecede, süreli olarak mal

çıkaran bir işçiyim. Süreli demek, bir gazetenin her gün sabah bayide olması demektir misalen. Bir pazarcının sabah ezanıyla tezgâh açmasıdır. Tezgâhtarın dükkâna patronundan önce gitmesidir. Bir hac'abinin her sabah namazdan aynı saatte dönmesidir. Bu sürekliliktir. Otuz saniye işi ihmal etsem fırındaki mal yanar. Ne bisküvi kalır ortada ne çay! Ben kimim ki? Sadece Akif... Yalnız benim değil, neredeyse bütün şehrin patronunun malını yakayım! Hem daha evvel birisi yakmış mı? Sadece ihmal de değil aslında. Patron velinimettir. Maaşı, sigortayı, servisi, yemeği o sağlar. Eve, barka, oda, ocağa o hükmeder. Bu iş yerini açan da bizim gibi üç koyuna sahip olamayacak elemanlara iş verip ekmek sağlayan da odur. İşin şartı şurtu belli. Peşinen kabul etmişiz. İki dakika oturup dinleneyim, arada bir çay içeyim diyebileceğim şartlarım yok. İş hakkı, işçi hakkı diye bir şey var ya, ha o yok. Zaten hiç olmamış. Hatta bana işi öğreten Yavuz Usta "Bu gâvur yerinde sandalye icat edilmemiş." deyip sunturlusundan saydırırdı ya neyse. O zamanlar fabrikada çevre yapamayanlar, ortamı ve iltiması olmayanlar bu bölüme veriliyor. Gariban Akif'in kimsesi yok. Hoş kendisine kimse aradığı da yok. Şükür işi var.

Garibanlık kader ise de gariban olmaktan çıkmaya karar verilmesiyle değişen bir tür kaddedir. Değişen ya da değiştirilebilirliği Allah'a nazının geçmesiyle ilgili olan kader yolunda ilerleyen her birey, kendisini o kategoriye hapseden şeylere karşı sevgisini gözden geçirerek yol alabilir. Hatta bu bir zorunluluktur. Akif de böyledir. İşine karşı saygısı günden güne hiç de garip olmayan bir şekilde azalır. Hele de bu fabrikaya girdiğinden bu yana, yani altı yıldır, aynı departmanda, yani fırında çalışıyor olmak, üzerinde ağır bir psikolojik etki oluşturur hem de yakasını bırakmaya yanaşmaz. Kendisinden daha az kıdemli olmasına rağmen ustabaşı, şef olanları gördükçe ve onlardan çok çalışıp az para alıyor olmasını sindiremez. Sadece Akif'tir o. Sürekli sabır çekiyordur. Onun adı bile sabreden, nefisini zapt eden anlamına gelmektedir. Belki patronları şefleri falan onun adının Arapçada kendini adamak, bir şeye yoğunlaşmak olduğunu biliyorlardır.

Bisküviyi fırında tutma süresinden, soğutma süresine kadar zihnini meşgul edecek çok şeyle kendini avutuyordu. Bahse konu bisküvi, çayın teyze oğlusu olan bisküvi değil ama. Porselen-seramik türevlerinin hamuru, yani çamurudur. Bu konudaki geniş kapsamlı bilgilerimi sizinle paylaşacak değilim bu arada.

Ustabaşıyla görüşür Akif. Ustabaşı şefle görüşür. Şef müdürle görüşür. Akif gündemi işgal eden önemli bir mesele hâline gelir. Böyle olmaması gerekmektedir nitekim. Müdür şefe çıkışır, şef ustabaşına, ustabaşı meydancıya... Oysa ne güzeldir, Akif üzerinden bu bölümün bir vardiyası hep kapalıdır. Bisküviyi pişirme konusunda, en iyi malı çıkarma hususunda Akif üç kişinin en iyisidir. Onun bu bölümden alınamayacağı ön yargısı oluşmuş durumdadır. Ne vakit sıkışma olsa Akif'in çalışma süresi uzatılır ve mesele de böylece tereyağından kıl çeker misali çözüldü. Canım, parasını alıyordu ya. Artı mesailerle neredeyse şefle aynı ücretlere ulaşıyordu Akif. Elbette bu ayarlamalar ona sorulmuyordu. Akif bir yol gaza gelip, sabrı tükenip de resti çekince meydancı, ustabaşı, şef ve müdür şaşaladılar.

İnsan kaynaklarına çağrıldığında fırcalanıp işten çıkarılmakla tehdit edileceğini hatta bu şehirde bu sektörde başka bir yerde dahi çalıştırılmayacağına dönük tüm cümleleri zihninde defalarca döndüren Akif, görüşmeyi kendi içinde tamamlamıştı. Hatta tazminatı da bakanlık ve mahkeme kararıyla almaya yönelik bazı girişimler bile yapmıştı. Hazırlıklıydı olası bütün durumlara.

“Biz hazır değiliz. Yani değilmişiz. Bunu sert şekilde anlamış olduk.” dedi Cavidan’anım. Bu, kaynak müdiresiydi. Çokça şaşırdığım şeydir insan kaynakları... Kaynakla insanı yan yana düşünmek acı verir bana, size de versin. Neyse. En üst düzeyde bir öz güven tevarüs etmişti bir yerden bu Cavidan’anım ama bu öz güvenin kaynağı bilinmiyordu. “Sen bize bir süre mühlet ver, mmm mesela iki hafta. Biz de çözüm üretelim.” dedi. Akif bir hafta için ikna oldu. Maksat ekmek yediği tekneye zarar gelmesindi. Çünkü yalnız kendisi değildi etkilenecek olan. 350 işçi, aileleri, ustabaşılar, şefler, beyaz yakalılar... Bin kişiden fazla insanı ilgilendiriyordu karar.

Aranagme

İnsan kaynakları bir haftalık sürede gerekli elemanı bulamadı. Bunun için diğer fabrikaların fırın ustaları, bisküvi ustaları tek tek arandı. Hiçbiri şartları kabul etmiyordu. Çünkü sunulan şartlar ustaların hâlihazırdaki şartlarının altındaydı. Akif'in muhasebeye uğrayıp hesabı kestiği gün çözüm buldu insan kaynakları. Diğer iki vardiya ustalarının iş sürelerini 12 saate çıkardılar. Akif daha eve varmadan telefonda ulaştılar. Ne dedilerse reddetti Akif. Aslında reddettiği, yakasına yapışmış pire pisliiydi, kölelikti.

Evde durumu eşine anlattı Akif. Okkalı bir kavga çıktı. Akif'in eşi kendisini iş kotu olmamakla suçladı. Çocuğu alıp anasının evine gitti. Akif derdini eşine bile anlatamadı. İnsan tek başına boş tabancadır. Boş silahı da malumunuz dolduran bulunur. Rutininin aksine davrandı, kalkıp kahveye çıktı. Akran ve arkadaş grubu bir masanın etrafında toplanmış iddialı bir 66 içindeydiler. Gel gel, dediler. Oturdu. Çay da başka şeyler de söylediler.

Bir hafta daha çalışsa kıyamet kopmazdı ya, altı yıl ekmek yemişti. Ekmek yediği kaba pisleyecek, yan gözle bakacak adam değildi. En temelde haramzade değildi. Sadece Akif'ti. Hem makul olursa tazminatını da verirlerdi. Başka bir işe girmesine de mâni olunmazdı.

Dügâh

Akif şimdi bu kabristanda bekliyordu. Ölüler insafa gelip o tarafa alır mıydı kendini?

İşten çıkmış ama delikli kuruluş tazminat alamamıştı. Başka fabrikalar da onu işe almıyordu. "Biz sizi arayacağız." kalıp cümlesi beynini kemiren azılı bir kıl kurduna dönüşmüştü. Kalifiye hiçbir özelliği yoktu. Tek özelliği ne iş olsa yapmasıydı. Bütün ataları bunu yapmıştı, hepsi de hayatından memnun ve hasta yataklarında torun tosun arasında ölüp gitmişti. İşleri böyle bölüm pinçik ayıran modernlik, sana da "nalet gelsin" idi.

Telefonunda iş yerinden, iş arkadaşı bazı kadınların gönder-